

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Introduktionsbrev

Lokala lärarutbildare

Läs- skriv- och matematikinläring, 60 hp

(Distans)

Hösten 2007

Delmoment 1:

Läs- och skrivutveckling, 15 hp

Delmoment 2:

Skolmatematiken som kunskapsområde, 15 hp

Till

Lokala lärarutbildare (LLU) under VFU i kursen Läs-, Skriv- och Matematikinläring (60 hp)

Hej!

Enligt uppgift kommer du att fungera som lokal lärarutbildare till en student som läser kursen Läs- Skriv- och Matematikinläring, Delmoment 1: Läs- och skrivutveckling, 15 hp (*varav 4 hp motsvaras av VFU*) samt Delmoment 2: Skolmatematiken som kunskapsområde, 15 hp (*varav 3,5 hp motsvaras av VFU*).

Med detta brev vill vi hälsa dig välkommen som lärarutbildare i kursen. I brevet finns information om VFU i lärarutbildningen, om delmomenten *Läs- och skrivutveckling* och *Skolmatematiken som kunskapsområde* samt de uppgifter studenten ska genomföra under sin tid i VFU.

NÅGRA NYHETER GÄLLANDE BOLOGNA-ANPASSNING AV UNIVERSITETSKURSER.

Från och med innevarande termin (ht -07) går Sveriges högskolor och universitet in i den s.k. Bologna-anpassningen. I den norditalienska staden Bologna grundades Europas första universitet under tidig medeltid, och Bologna har fått låna sitt namn till den process som pågår för att göra Europas universitetsutbildningar mer lika varandra i struktur och längd, för att ge en ökad jämförbarhet mellan utbildningar i skilda länder. All utbildning skall organiseras på en grundläggande nivå (normalt 3 års studier) motsvarande fil.kand-examen, en avancerad nivå (2 års studier efter grundexamen) motsvarande internationell master, och en forskarutbildningsnivå (normalt 3 års studier efter masterexamen) motsvarande doktorexamen. För lärarutbildningen innebär det att utbildning till förskollärare och lärare för grundskolans tidigare år hamnar på grundläggande nivå, medan utbildning för grundskolans senare år och gymnasieskolan hamnar på avancerad nivå.

En termins studier omfattar 30 högskolepoäng, motsvarande det europeiska ECTS-systemet (European Credit Transfer System). För att skilja på tidigare poäng där 20 poäng motsvarade 1 termins studier (grundat på 20 studieveckor), används beteckningen *högskolepoäng* förkortat *hp*. (Se upp med olika poäng! Här är bäddat för missförstånd!)

I Bologna-anpassningen ingår även ett nytt betygssystem med 7 betygssteg (A, B, C, D, E, F(x), F) där A är bäst och F (x) och F är två grader av underkänt. Regeringen har gett Sveriges universitet och högskolor rätt att själva bestämma över övergång till 7-gradigt betyg.

Mittuniversitetet inför 7-gradigt betyg fr.o.m. ht – 07.

Verksamhetsförlagd utbildning

Först vill vi ge dig allmän information om den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) i den nya lärarutbildningen. För dig som har varit lokal lärarutbildare tidigare är detta inga nyheter, men kanske för dig som är ny i rollen som lokala lärarutbildare.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är det begrepp som ersätter det tidigare begreppet ”*praktik*”. På några punkter skiljer sig den gamla praktiken från den nya VFU.

- VFU är för alla lärarkategorier totalt 20 veckor under hela utbildningen.
- Fältet (dvs. du som lokal lärarutbildare) har ett större självständigt ansvar. I den nya organisationen är du, som lokal lärarutbildare, en viktig del av den totala utbildning studenten får. Vi har fullt förtroende för att du självständigt kan handleda och bedöma studenten. I normalfallet kommer ingen från Mittuniversitetet att göra besök på VFU-platsen, men du är givetvis välkommen att kontakta oss om du behöver diskutera något.
- I den tidigare lärarutbildningen låg all praktik förlagd till terminer med Allmän lärarkunskap. Den nya VFU är förlagd som en *integrerad del av en kurs*, dels inom Allmänt utbildningsområde, dels inom en Inriktning, vilken vanligtvis innebär ämnesteoritiska och ämnesdidaktiska studier. Att VFU är en del av en kurs och inte en fristående praktikperiod innebär att studenten förutom att få tillfälle att **praktiskt träna sig i läraryrket**, även har med sig en del **kursspecifika uppgifter** att utföra. Dessa uppgifter är inget som ligger ”utanför” den ”egentliga praktiken” utan är en viktig del i studentens lärande om hur skolan fungerar. Vi poängterar det eftersom vi vet att det både bland en del lokala lärarutbildare och bland en del studenter förekommer en uppfattning att kursuppgifter ”tar tid” från den ”egentliga praktiken”.
- VFU-perioderna är spridda över hela lärarutbildningen. För de studenter som är ute på sin första VFU innebär det att de ännu inte i någon större utsträckning hunnit med att skaffa vare sig ämneskunskande eller allmän lärarerfarenhet. Stegvis ökar både kunskande och erfarenhet och under den sista VFU-perioden bör studenten rimligen kunna fungera som självständig lärare. Studenterna på denna kurs har endast haft en VFU-period tidigare, 2 veckor under kursen AUO1, och du och studenten får inför VFU-perioden enas om en lämplig nivå som ger en lärorik utmaning för studenten.

Handledning och studentarbete

För dig som är lokal lärarutbildare gäller det att erbjuda studenten en så lärorik VFU-period som möjligt. **Vi tror att en bra början är att "förhandla" med studenten om vad VFU-perioden skall innehålla** med utgångspunkt från:

- kursens mål och syften
- möjligheter och begränsningar på er skola
- studentens förväntningar och önskemål
- Era egna förväntningar och era möjligheter att tillmötesgå studentens önskingar

Studenten förväntas under VFU-perioden ha en arbetstid som motsvarar en heltidsarbetande lärares arbetstid. I detta räknar vi med:

1. Deltagande i en lärares alla dagliga uppgifter, inklusive konferenser där så är möjligt,
2. Träning i egen undervisning och pedagogiskt ledarskap samt
3. Genomförande av specifika VFU-uppgifter
 - 1) Att reflektera kring en dokumentation
 - 2) Fältstudieuppgift
 - 3) Kartläggning av förståelse för ett visst matematisk innehåll
 - 4) Aktivitet kring matematisk begreppslista.
 - 5) Observation och samtal kring kunskapsvariation rörande matematisk förmåga.

Om LLU:are och student är överens kan delar av arbetsuppgifterna (t.ex. egna förberedelser) genomföras i hemmet eller annan plats utanför skolan, men merparten av VFU-tiden skall studenten givetvis tillbringa på VFU-skolan.

Studenten skall naturligtvis vara fullt sysselsatt, **men ändå inte mer än att det finns tid för egen reflektion och för handledning**. Att få tid att reflektera över sin egen lärarverksamhet är en viktig del av VFU. Handledning kan ges som *förhandledning*, *handledning under genomförande* eller *efterhandledning*.

I början kan det kanske vara lämpligt att den lokala lärarutbildaren finns med hela tiden för att stödja studenten och även observera studenten, men det är också viktigt att studenten får träna att vara ensam och ta fullt eget ansvar med en klass/elevgrupp. När studenten är ensam med klassen/gruppen är det viktigt med för- och/eller efterhandledning.

Frånvaro

Det händer att studenter är frånvarande från sin VFU till exempel på grund av tillfällig ohälsa, och frågan kommer då hur mycket studenten får vara borta och ändå få godkänd VFU. Svaret på detta är att i princip ingen frånvaro alls kan accepteras oavsett anledning. Det har heller ingenting att göra med bedömning av studentens prestationer under VFU. Skälet till att alla dagar måste fullgöras är att det ingår i lärarutbildningens examenskrav att ha fullgjort minst 20 poäng VFU (dvs. minst 100 dagar). På bedömningsblanketten finns en rad för att fylla i frånvaro. Var noga med att fylla i den även om studenten inte har någon frånvaro!

Om studenten är frånvarande är det enklast att göra upp om att ta igen frånvarodagar i direkt anslutning till pågående VFU-period om detta är möjligt. Det är betydligt enklare än att vid ett senare tillfälle ordna en ny VFU-period.

OBS! Det kan finnas risk att sådana dagar för en student i tid sammanfaller med andra studenters VFU-period, och det är därför säkrast att gör en avstämning med partnerområdets samordnare.

Hur definieras då en full ”arbetsdag för VFU? Den bedömningen kan bara Du som LLU:are göra utifrån förutsättningarna på Din förskola/skola och normalt förekommande arbetstider. En alltför fyrkantig ”8 – 17”-tolkning är kanske inte alltid relevant i förskole-/skolsammanhang. Om Du som LLU:are är överens med studenten om att vissa uppgifter (t.ex. egen lektionsplanering) bäst utförs på annan plats än VFU-förskolan/skolan, skall det självklart inte räknas som frånvaro.

Bedömning

Den **lokala lärarutbildaren** har även till uppgift att **bedöma studentens förmåga** att fungera i förskolan/skolan. För detta finns en **speciell blankett** att fylla i. **OBS!** För ht -07 (och framåt) används en nygjord blankett delvis anpassad efter de krav som ställs vid bedömning i den Bologna-anpassade betygsskalan. **DET ÄR VIKTIGT ATT RÄTT BLANKETT ANVÄNDS!** För stöd för ifyllandet av den nya blanketten finns särskilda anvisningar. **LÄS DEM!** Studenten har en liknande självvärderingsblankett och vid det avslutande handledningssamtalet kan det vara lämpligt att ha både studentens självvärdering respektive LLU:arens bedömning som underlag för samtalet. Notera att samma blankett gäller för de båda delmoment 1 och 2 dvs både läs- och skrivinläring respektive matematikdidaktik. LLU:arens bedömning vägs in i övriga bedömningar av studenten i kursen och ger underlag för det betyg i kursen/delmomentet som vfu:n ingår i. Det är alltså Mittuniversitetets lärare som sätter betyg på kursen men den lokala lärarutbildarens bedömning är en del av underlaget för betygssättningen.

Bedömningsdokumentet skrivs under av båda parter och sänds/eller tas med av den studerande till kursansvarig lärare eller vfu-ansvarig lärare på Mittuniversitetet. Ansvar för att den ifyllda och undertecknade blanketten blir insänd till Mittuniversitetet ligger med andra ord på studenten.

Känner Du som LLU:are att du har behov av att diskutera frågor om kursen i samband med VFU vänd dig till kursledningen nedan:

Ulf Fredriksson (Delmoment 1: Läs- och skrivutveckling)

ulf.fredriksson@miun.se

Tel: 0611 – 860 40

Carina Högström (Delmoment 2: Skolmatematiken som kunskapsområde)

carina.hogstrom@miun.se

Tel: 0611 – 861 46

OBS! Om Du som lokal lärarutbildare känner minsta **tveksamhet inför bedömningen** skall Du snarast kontakta **Mittuniversitetets VFU-kontaktperson för Ditt partnerområde**.

Du kan också få stöd av din egen samordnare. Ta alltså kontakt innan VFU-perioden är slut, så att vi om möjligt har en chans att vara med i samtal om bedömning!

Förteckning över samordnare och kontaktpersoner finns på följande länk till Institutionen för utbildningsvetenskap (UTV) på Mittuniversitetet:

http://www.miun.se/mhtemplates/MHPage_9880.aspx

VFU-organisationen

Till sist några rader om VFU-organisationen:

Mittuniversitetet har avtal med ett antal *kommuner* om att tillhandahålla VFU-platser. I varje kommun finns en (eller ibland flera) *administrativ kommunal samordnare* (oftast någon skolledare) som utser och har kontakt med LLU:are ute på skolorna. I en del partnerområden finns även en *pedagogisk samordnare*. Mittuniversitetet betalar till respektive *kommun* en avtalad summa pengar för att kommunen tillhandahåller VFU-platser. Hur mycket av detta belopp, och på vilket sätt det kommer den aktuella skolan, arbetslaget eller den enskilda LLU:aren tillgodo är en rent kommunal angelägenhet som Mittuniversitetet inte har någon del i.

På **Mittuniversitetet** finns **ansvaret för VFU** fördelad på några olika instanser och personer:

Administrativ kontakt vad gäller placeringar

VFU-kansliet: Marianne Hahlin, 0611 – 860 88

vfudadmin@miun.se

MITTUNIVERSITETET

UTV

Marianne Hahlin

871 88 Härnösand

Marianne kan vid behov förmedla kontakt vidare till övriga personer i VFU-administrationen.

Studierektor för vfu-frågor:

Anders Ljungberg 0611 – 860 91

anders.ljungberg@miun.se

Lycka till i en viktig uppgift!

Carina Högström / Ulf Fredriksson

Delmoment 1: Läs- och skrivutveckling, 15 hp (varav 4 hp vfu)

Momentet innehåller följande delar:

- Kunskaper om och färdigheter i språklig medvetenhet
- Tidig lässtimulans
- Läsutveckling
- Skrivutveckling
- Läsförståelse

VFU-uppgifter i Delmoment 1: "Läs- och skrivutveckling", 15 hp (varav 4 hp vfu)

Uppgift 1 - Att reflektera kring en dokumentation

Syftet med uppgiften är att se om, i vilken utsträckning och på vilket sätt vuxna tar till vara vardagliga situationer som språkligt lärande tillfällen.

Observera de vardagliga situationerna måltid och samling (lektion) som förekommer i förskolan/skolan. Observera och dokumentera (video, kamera, bandspelare etc.) samspelet mellan barn – pedagog.

Beskriv inledningsvis händelsen/erna utifrån de didaktiska frågorna: vad, var, vem/vilka, när. När det är gjort analysera och reflektera utifrån följande punkter:

- Situationsberoende
- Tillsägelser
- Tillrättavisningar
- Uppmaningar
- Artighetsbetygelser
- Genusperspektivet

Sammanfatta skriftligt dina reflektioner och för ett resonemang med hänvisning till; Elbro (kapitel 8)

Hagtvet del 1 (kapitel 1-6)

Hagtvet del 2 (inledning, nyckelområde 1-3, nyckelområde 4, Att organisera, Aktivitetsförslag, Observationsformulär)

Liberg (kapitel 1-5, 7-11)

Lpo 94, Lpfö 98

Metakognition: Vad har du lärt dig? Hur har du lärt? Vad har bidraget till ditt lärande? Varför? Om du var i liknande situation hur skulle du ta till vara situationen som ett språkligt lärande tillfälle?

Redovisning: Förbered dig för att redovisa dina observationer (tänk på de etiska aspekterna) samt de reflektioner du gjort. Du ska även redovisa vad du lärt dig.

Uppgiften lämnas in efter avslutad redovisning.

Uppgift 2: Fältstudieuppgift

(OBS! Denna uppgift behöver inte studenten genomföra under VFU perioden, men VFU perioden kan användas till att samla in data för uppgiften. Studenten kan också välja att genomföra denna uppgift efter VFU perioden. Uppgiften ska vara färdig för inlämning först den 11 januari.)

Denna individuella uppgift har som syfte att iaktta och analysera barns läs- och skrivutveckling. Arbetet med uppgiften kan ske under momentets gång och framställningen ska innehålla

- skriftliga referat av kurslitteratur angående läs- och skrivutveckling som kunskapsområde, teoretiska perspektiv på skriftspråklig utveckling och läsutveckling. Det blir fältstudiens teoretiska bakgrund.
- analys och tolkning av barns/elevs skriftspråkliga utveckling och var de befinner sig i sin läsutveckling, vilket utgör fältstudiens beskrivning av observationerna
- ett självständigt, teorianslutet resonemang, med exemplifieringar, om hur barns/elevs utveckling av läs- och skrivutveckling kan stödjas och stimuleras relativt skolans uppdrag. I den här delen av fältstudien ska barnens utvecklingsnivå problematiseras och diskuteras genom att observationerna relateras till den teoretiska bakgrunden.

Därför ska du välja ut två barn, i skolsituation eller på fritid, som du ska genomföra uppgiften tillsammans med. Väljer du att göra uppgiften i skolsituation medger den verksamhetsförlagda delen av kursen möjlighet till det, eller så kan du själva kontakta en skola och förklara syftet med uppgiften samt fråga om de är villiga att delta. Det är också möjligt att läraren i så fall vill skaffa tillstånd från föräldrarna, allt för att inte kränka något enskilt barns integritet. Det bör du också tänka på om du vill genomföra uppgiften med något barn på fritiden.

Tillvägagångssättet väljer du själv men du bör använda dig av genomtänkta frågor och en välstrukturerad metod/aktivitet, för att få observationer som du kan analysera. Du måste alltså i förväg planera hur du får barnet att skriva, läsa, återberätta osv. så att du kan iaktta och dokumentera läsutvecklingsnivån och den skriftspråkliga utvecklingsnivån. Du bör också samtala med vuxna i barnets närhet för att få en helhetsbild av barnet och kunna beskriva barnets utvecklingsnivå så allsidigt som möjligt.

Texten i framställningen ska omfatta 5-10 sidor samt skrivas med Times New Roman, 12 punkter, enkelt radavstånd. Fri rubriksättning gäller utifrån ovanstående områden, dock krävs korrekt referensteknik vid hänvisning till, respektive förteckning av, källor. Fältstudieuppgiften skickas till Uppgiftskonferensen senast fredagen den 11 januari 2008.

Delmoment 2: Skolmatematiken som kunskapsområde, 15 hp (varav 3,5 hp vfu)

Momentet innehåller följande delar:

- Matematik som skolämne
- Begreppsbyggnad i matematik
- Taluppfattning
- Talsystem
- Grundläggande aritmetik

VFU-uppgifter i delmoment 2, "Skolmatematiken som kunskapsområde" 15 hp, varav 3,5 hp vfu.

Uppgift 3 - Kartläggning

Studenten ska under sin verksamhetsförlagda del av kursen genomföra en kartläggning av tre elever som sammantaget ger uttryck för skillnader i förståelse för ett visst matematiskt innehåll. LLU:aren väljer ut tre lämpliga elever som skulle kunna beskrivas ha utvecklat en hög-, medel- respektive lägre grad av förståelse/förmåga när det gäller matematiska kunskaper/färdigheter. De analys- och tolkningsverktyg som ska användas är i första hand de som skolan/klassläraren använder i den ordinarie undervisningen och i andra hand ska de analys- och tolkningsverktyg som studenten kommit i kontakt med i kurslitteraturen användas.

Resultatet presenteras skriftligt med tydlig teoretisk anknytning till kurslitteraturen, som en del av den examinerande rapporten.

Uppgift 4 – Att utveckla matematisk begreppsförståelse

a) Utifrån en matematisk begreppslista ska studenten, i samråd med LLU:aren, välja ut några begrepp som kan vara aktuella i den pågående undervisningen.

b) Studenten ska därefter planera:

- hur begreppen ska introduceras för eleverna,
- hur eleverna ska arbeta i syfte att utveckla en förståelse av begreppen,
- hur man ska studera och bedöma elevers kunskap/förståelse efter genomförda aktiviteter.

Undervisningsplaneringen visas för, och diskuteras med, LLU:aren innan genomförandet.

Uppgiften presenteras muntligt vid "Vfu-bearbetning", må v 47.

Uppgift 5 – Observation och samtal

Kunskapsvariationen bland eleverna är en av de största utmaningarna som en lärare ställs inför. Studenten ska observera och dokumentera hur kunskapsvariationen bland eleverna i en klass kan hanteras. Samtal ska även ske med LLU:aren i syfte att få en erfaren lärares syn på vilka utmaningar respektive möjligheter kunskapsvariationer innebär.

Erfarenheter diskuteras vid "Vfu-bearbetning", må v 47.

Kommentarer till ovanstående uppgifter

Bifogade VFU-uppgifter är ett resultat av samråd mellan högskoleförlagda lärare och LLU:are. Vår förhoppning är att det tydligt framgår hur uppgifterna ska genomföras, samt att de ska upplevas som ett naturligt inslag i det pågående undervisningsarbetet. Uppgifterna är numrerade 1-5, men tanken är att de ska utföras parallellt. Uppgift 3 och 5 kan t.ex. pågå under hela VFU-perioden, medan uppgift 4 kan genomföras när den passar bäst in i matematikundervisningen.

Uppgift 3: För att få en fördjupad kunskap om de tre elever som väljs ut gäller det för studenten att skaffa sig så mycket information som möjligt om deras respektive matematiska förståelse/förmåga. Om risk finns att de tre elever som väljs ut kommer att uppleva sig som särskiljda/utpekade, i negativ bemärkelse, så ser vi det önskvärt att den studerande även involverar andra elever i aktuella samtal och övningar. Dock sker bara en analys och tolkning av de tre eleverna uttryck.

Uppgift 4: Begreppslistan är endast avsedd som hjälp och inspiration. Begrepp som kanske inte finns med på listan men passar bättre in i den pågående matematikundervisningen kan mycket väl användas.

Uppgift 5: Den här uppgiften, slutligen, är tänkt som ett underlag för diskussioner om individualiseringsarbete. Här är det önskvärt att studenten får möjlighet att inte bara observera handledarens arbete utan också ställa frågor och diskutera hur man hanterar kunskapsvariationen bland eleverna i en klass.